

heren van den bandē. **D**at vint de se leste sacht dit feste gheordiniert sy. dat mach eyn yghelich wail merckē daer vif. want die epistel spricht vā sent peters verloefinge van dē banden. **I**nd dat euangelii is van der macht dye ym god gaff zo binden ynd zo ontbinden. ynde dat die collecte van huden bidde sente Peter dat he vns ontbinde vā vnsen sunden. **D**at sent Peter durch dye slussel dye ym god gegeuen hait. onderwijken ontbinde dye bill. & sol den verdoemt syn. dat vint men in eynem miracel dat geschreue is in eynem boich van vnsē lieuer vrouwen miraculen. ynde daer is alsus geschreue. **I**n der stat van Colken in sent Peters monster was ein monich der gheyl ynde onkuyfch was. ynde onmanierlich van seden. ynde der starff haestelich. dae beclagheden yn dye diuelen. ynde alle manieren van sunden dye rieffen entgegē yn. **D**ye eyn sprach. **I**ch ben dye ghie/rycheyt. daer mede du alzyt beghe/ rest yntgeghe gods gebot. **D**ie ander sprach. **i**ch ben dyn ydel glorie. daer mede du dich vur den lude be/roymlich verhuufes. **I**nde dye ander sprach. **I**ch ben dye loghen dair du mede loghes. ynde die ander sündē. sprach eyn yghelich dat yr. **I**nde daer yntgeghe ontschuldichsten etz lige guede wercken dye hey gedaen hadde ynde spracchen. **I**ch ben dye geboirfameyt. dye du alzyt dynem ouersten gedain hais. **I**ch ben dyn sancē van psalmodien den du dich/ wyl songhes. **D**er sente Peter wes monich dat he was ghinc vur god dat hey vur den monich wolde bidden. **I**nde der here antworde yem

Enkeet nyet d propheet durck myn ingeuen ghesecht. **H**ere. **W**eer sall woenen in dynem tabernackel. off weer sall rusten in dynem hilligē berghe. **D**er ingaet sonder smertz. **W**ie salt dese behalden werden. der nyet is ingegaen sonder smertz. ind hait ouch gheyn gerechticheyt gedaen. **I**nde dae sent Peter mit d moi/der gods vur yn bad. **S**oe gaf god dye sentencie. dat die siele weder zo dem lichaem keeren solde. ynd solde penitencien doen. **D**ae verueerde sent Peter dye diuelen mit dē slussel. den hey in der hant hielt. yn verjaghe de sy. **I**nde hey leuerde die siel in eyns mans hant. der ouch in dē seluen cloister eyn monich geweest hadde. ynde hey beuallt ym. dat hey yn zo dem lichaem weder brengeit solde. **I**nde hey begheerde van ym dat hey vur dat loen. dat hey yn weder voijrde zo synem lichaem sprecken woude alle daghe den psalmē Miserere mei deus. ynde dat he dich wyl syn grass mit eynē bosen keeren solde. **I**nde dese monich waert weder leuendich. ynde hey verzelde allen mynschen dat ym geschiet was.

Die legend vūie sent
Stephens des eyrsten
mercelers lichaem ge
vonden vuart. .:. ❄

Sente Stephens
 des eyersten merckers lij-
 chaem waert gevonden
 als men sprucht in den
 tyden des keysers genocmpt Ho-
 norius in dem seuedē jair syns ke-
 serijchs. **I**nd in dem jair vns heren
 cccc. ynd. xvij. **M**en vint van
 sente Stephens lichaem dze dynel
 Wie dat ic gevonden is. wie dat ic
 ouer gevoirt is. ind wye dat yr zo
 gevoigt is. **S**yn vindinghe is
 alsus geschiet. **W**ant als genadius
 schrijft. soe was eyn hillich priester
 zo iherusalem vis dem lande gebae-
 ren. ynd hies lucianus. **D**ae dese lu-
 cianus vp eynē vrydach vp synem
 bedde lach yñ slieff. yñ vilnae wach-
 ede. soe offenbairde sich yem ein ale-
 schoen mā yñ lanc. mit eynē mijn-
 lichen aengesicht. ynd mit eynē lan-
 gen bart. ynd he was gecleyt mit ey-
 nē blenckenden mantel. daer kostel-
 steyn yñ gulde cruyt in geweven
 warē. ynd he hadde hosen aen die bo-

uen vergult warē. ynd he hielt in
 synre hant eyn gulden roede. ynd
 roerde yn daer mede ynd sprach.
Wach kundich ind offenbair mit
 groissem vlijss vnser grauer. wat
 wyr syn onzecnlich begrauen in
 in eynre verachter ynd verma-
 der stat. **I**nd dair vm gancē ynd
 jaghe johannes dem b. schoff van
 iherusalē dat he vns legge in eyn
 cersam stat. **W**ant als droecheyt
 ynd quellinge oft moeyenisse die
 werlt geslaghen hait. soe hait god
 vp gesezt der werlt zo helpen du-
 rch vnser gebede. **I**nd Lucianus
 der priester sprach zo yem. **H**ere.
Weer bist du. **H**e antworde ym
Ich ben Gamaliel der Paulus den
 apostel vp voede. ynd ich leerde
 yn dat gesezt by mynen voessen. in-
 de der by myr leyt dat is sente Ste-
 phen. der van den ioeden ghestect
 wart. ynd vof der stat ghestoissen.
 vm dat yn dze beesten ynd dze vo-
 ghel essen solden. **M**er god en lies
 dat nyet geschien noch verhenghen.
 dem dese merckeler soe trouwelichen
 diende. **W**ant mit groisser eerwer-
 dicheyt nam ich yn. ynd groeff yn
 in myn nuwe graf. **D**er ander der
 by myr leyt. is nicodemus myn ne-
 ue. der des nachtes zo iherusalem
 ynd der gedoift wart van peter yñ
 johes. **I**nd daer vm wordē die sur-
 re b. priesterē zornich. in sy hadde yn
 doit geslagē. hadde sy vm vnse wil-
 le niet gelaisse. **M**er nochtā naemē
 sy al syn guet. in verdreuc vā synre
 beerlicheit. in sy sloeghe yn seer. ynd
 liessen half doit liggē. **D**esen als ich
 yn in myn huys gevoirt hadde. soe
 leefde he noch etzliche dach daer-
 nae. yñ als he gestornē was. so dede

ich yn graue zo sent stephens voesse
 Mer der derde der by myr is. dat is
 abibas myn soen. der in synē zwyn
 tichsten jair mit myr gedoeffe wa/
 er. ynd he bleeff eyr jonffer. ynd he
 leerde mit paulus mynem jongher
 dat geset. Mer **Ethea** myn huys/
 frouwe ynd **selemias** myn soene. er
 syn by vns nyet begrauen. om dat
 sy mit vns opūs gheloene nyet ont
 fanghen wolden. mer du sals sy an
 der swair vinden begrauen. ynde yr
 graue dye sale du vinden ydel ynde
 wyl. **Sae** dit sent **Gamaliel** gese/
 echt hadde. soe verswan he. Ind dae
Lucianus ontwaecht was. soe badt
 he den heren. **Weer** yt sach dat dye
 visioen wairaffich were. dat sy ym
 anderwerff ynd derdewerff verschij
 nē solde. **Op** de anderē vrydach. so
 offenbairde sich ym euer **Gamaliel**
 als he zo voren gedaen hadde. ynd
 he vraghet wair om dat he dat ver/
 suymet ynd vergessen hadde. dat he
 ym geseecht hadde. **Ind** he antwor/
 de. **Here** ich enhain yt nyet verges/
 sen. mer ich badt den heren. weer yt
 sach dat dye visioen van god were.
 dat sy myr anderwerff ynde derde/
 werff verschijnen solde. **Inde** **Ga**
maliel sprach. **Om** dat du in dynem
 hertze gedacht hais. of du vns vō/
 des. wie du ygheliche reliquien sol/
 des moeghen vnderscheiden. **Sae**
 om salt ich dyr gheuen ghelijchenis
 se. daer by du eyns ygheliche hyllich
 dom yn graff vnderscheidē machs.
Ind he zoende ym drie gulde kor/
 fe. ynd der vierde was silueren. yn
 der eyn was voll van roden rosen.
 ynd dye ander twee voll van wijs
 sen rosen. ynde der vierde der silue/
 ren was. was voll safferoens. **Ind**

Gamaliel sprach. **Dese** korffe dat
 syn vnser graue. ynde dese rosen dat
 is vnser hyllichdom. **Der** korff der
 voll roder rosen is. dat is sent ste/
 fens graff. der alleyn van vns ont/
 fanghen heet dye crone der martilt
 en. **Dye** ander twee die voll wijs
 ser rosen syn. dat is myn ynd **Nico**
demus graf. die volherdet herte mit
 reynē hertze in opūs gheloene. **Mer**
 der vierde silueren korff. der vol saf/
 feroens was. is **Abibas** myns soes
 graff. der jonffer was van lichaem
 ynde he ghinc suuer vrs der werelt.
Inde als he dit geseecht hadde. soe
 verswan he. **Op** den vrydach in
 der wechen daer nae. so offenbairde
 he sich yem weder zo nichlich ynde
 straipte ym van synre onachtsam/
 heyt ynd van synē vertrecken. **Ind**
 geringh daer nae ghinc **Luciaen** zo
 iherusalem. ynd verzeelde dem bis/
 choff **johannes** genoept alle dat
 he gehoert hadde. **Ind** dae ghinc **jo**
hannes der bischoff mit veel ande/
 re bischoffen. dye he zo ym geroiffe
 hadde zo der stat dye **Lucianus** ge/
 zoent was. **Inde** dae sy begonden
 zo grauen. soe beweghet sich die eer/
 de. ynd sy voelden also suessen ro/
 ech der viss der eerden quaem. **Inde**
 van desem roech durch dat verdicst
 deser hyllichen. soe worden daer ge/
 font. lxx. mynschen van menicher
 hande krankheyt. **Inde** alsus droe
 ghen sy dese hylliche lichaem myt
 groisser vrouwden in dye kyrch vā
Syon dye in iherusalem was. daer
 sent **steffan** ein diacken geweest had
 de. ynd daer begrouen sy dye licha
 men eerliche. **Inde** in der seluen vre
 soe viel ein grois reghen. **Van** de/
 ser visioen ynde vindinghe schrijffe

Beda in synre chronicken. **S**ent
Stephens licham is gevonden wor
den vp den dach. soe men viert den
dach synre martelien. ind hey heede
geleden ynde is gestoruen vp desen
dach. ind dese feest ynd hechtzyt syn
verwandelt vm zwaer reden. **D**ye
eyrste is. want xpūs is gebaeren in
der eerden. vp dat der minsche solde
gebaeren werden in den. hymmell.
Inde daerom was wail zecmlich
dat in en nae xpūs gheboorte sente
stephens geboorte vieren solde. vm
dat hey der eyrste was der vm cris
tus wille gemarteliet waert. **I**nde
daer mede wyrt men gebaeren in de
hymmel. vp dat mē mercken solde.
dat dye eyn nae der anderē volghet
Ind dairom singhet men van ym.
Ghisteren waert xpūs gebaeren in
der eerden. vm dat stephen solde ge
baeren werden in dem hymmell.
Dye ander rede is. **W**ant mē plach
dat feest van sent stephens vindin
ghe feestlicher zo doen. dan dat feest
van synre martelien. inde dat was
vm dye weerdicheyt van xpūs ghe
boorte. ind ouck vm veel miraculen
dye vns here gezocht hadde dae mē
yt vant. **I**nd vm dat syn liiden yn
syn doit weerdigher is dan syn vin
dinge. soe sall mē yt ouck hechtzyt
licher ynd feestlicher halden. **I**nde
daerom hait die kyrch dat feest van
synre passien ouer gesetzt zo den zy
den dat men yt in groisser weerdich
eyt hanen solde. **W**ye sent ste
phens licham ouer gevoirt sy als
sent augustinus spricht is alsus ge
schiet. **A**lexander ein senator zo cō
stātinopel. der voirt mit synre hu
ysfrouwen zo iherusalem. ynde hey
machede sent stephen de eyrste mer

teler also schoone cappel. ynd he be
uall dat men yn neuen sent stephens
licham grauen solde als he stouue
Ind dae seuen jair geleden waren.
soe wolde juliana syn vrouwe we
der zo lande keren. wāt sy leede ve
el moeyenisse ynde verdriess van de
furstē. **I**nde sy wolde eyrs mans
licham mit yr voiren. **I**nd dae sy
dat gebeden hadde also seer van de
byschoff. soe zoende yr der byschoff
zween silueren casten ynde sprach.
Ich enweis nyet welcke van desen
zween dyns mans caste is. inde sy
sprach. **I**ch ken sy wail. ind sy greef
sent stephens caste ynd vmselde sy
ind als sy meinde eyrs mans licha
zo nemen. soe nam sy sent stephens
licham. **I**nde dae sy in dat schiff
mit dem lichaem gegaen was. soe
hoert men der engelen sanck. yn eyn
suesser roech brach vyss. ynd dye du
uelen rieffen. ynd machten eyn gro
ys onweder ynde spracchen. **W**ee
vns want stephen der eyrst merite
ler der gaet hier ouer. ynde hey sleet
vns mit wredem vuir. **I**nd dae die
schiff lude vruchten dye schiffbrech
yngh. ynde dat sy solden verdinc
ken. so rieffen sy sent stephen aen in
zohant verscheen he yn ynd sprach
Ich ben yr. **N**iet vruchter. **I**nd zo
hant wart yt seer stille. **D**ae her
den sy dye dunclen roeffen. **D**u wie
de furste ontfeng dat schiff. want
stephen vns vyant is daer in. **D**ae
sende der furst der dunclen vijff du
uel dye dat schiff ontfecchen soldē.
Mer vns heren enghel verdrenckt
sy in der see gront. **I**nd dae sy geko
men waren zo Calcedonien. soe ri
effen dye dunclen. **D**er knecht goz
loempt der van den joiden gesteene

is. ynd alsus quamen sy starck ynd
 gesont zo constantinopolen. ind sy
 begroeuert daer sent stephens lichaem
 in eyn kyrck mit groisser eerwerdich
 cheit. Dit voergeschreue schrijft au
 gustinus. **D**ye vergadering yn
 vereyniging sent stephens lichaem
 mit sent laurencius lichaem geschie
 de alsus. Yt geschiede dat **Eudopia**
 dye dochter des keyfers genoept theo
 dosius besessen waert mit de duuel.
 ynd swaerlichen gepijnigher. **I**nde
 dae dat eyre vader geboerschaft wa
 ert. der zo constantinopolē was. soe
 lies he syn dochter zo ym brenghen
 op dat sy geroert worde mit de hil
 lichdom des eyrsten mertelers sent
 stephens. ind der duuel rieff in yr. Yt
 en sy dan dat stephen zo romē kome
 jensal nyet vyl gaen. want dat is
 der wille der apostolen. **A**ls dyt der
 keyser hoerde. so vercreege he vā der
 clerickschafft ynd van dem gemey
 nen volck van constantinopolen.
 dat sy den van romen gheuen sente
 stephens lichaem. ynd dat sy nemen
 sent laurencius lichaem. **D**ae schre
 eff der keyser de pays **Delagius** da
 er aff. **I**nd der pays mit volburt d
 cardinalen gaff synē willen zo des
 keyfers bede. **D**ae sende der pays
 cardinalen zo constantinopolē dat
 sy sent stephens lichaem brenghen
 solden zo **Romen**. **I**nd als sy vā
 Constantinopolen zogen. soe vol
 gheden yn dye grieken dat sy soldē
 ontfanghen sente laurencius lichaem
Ind als sy zo **Capua** quaemē mit
 sent stephens lichaem. soe verwor
 nen dye van **Capua** mit ynnighem
 gebede. dat men yn gaff den rechtē
 arme sent stephens. **I**nde dair ym
 soe waert daer gheslicht eyn hoesse

stat eyns erzbysdoms. **D**ae sy zo
Roem quamen. ind sy den licham
 draghe wolden in sent **Peters kirck**
 zo den banden. soe bleuen sy staen
 dye dat lichaem droeghen. ynde sy
 enmochten niet voort gaen ynd der
 duuel ryef in der jonstrouwe. ye ar
 beyt vergeues. **W**ant hier enheede
 he gheyn stat gekoren. mer by sente
 laurencius by synē broeder wil he
 resten. **I**nde zo hant droech ic dat
 lichaem daer. inde dae yn dye jonst
 trouwe roerede. soe wart sy verlost.
Inde sent **Laurencius**. recht off he
 sich verurowde der zokompst sente
 stephens syns broeders. soe wijche
 de he vp dat ander deyl des graues
 ynde he lies dye helffe van synē gra
 ue ydel ynde ledich zo sent stephens
 behoest. **I**nde dae dye grieken yr heit
 de an sent **Laurencius** lichaem sloe
 ghen ym yn zo draghen. soe vielent
 sy zo der eerden recht off sy doit ge
 weest hadden. **O**er dae der pays. in
 dye clerickschafft ynd all dat volck
 vur sy bedede. soe quaemen sy we
 der zo yn seluen nauwe zo der ve
 sper tzyt. **N**ochtrans soe storten sy
 bynnen ziesen daghen. **I**nde dye
 van **Roemen** dye volburt daer zo
 ghegheuen hadden. dye worden yn
 synnich. ynde enmochten nyet ghe
 nesen. so lāge bis dat dese zween hil
 lighe lichaem zo samen begrauen
 waren. **D**ae hoert men eyn stem
 me van dem hymmel dye sprach al
 sus. **D** selighe stat van **Romen** dye
 in eynem graff besluyff sente **Lau**
 rencius lichaem. der dae is van his
 panien. ynd sent **Stephens** der dae
 is van iherusalem. **D**ese vereyni
 gung is geschiet in dem jair vns
 beren. cccc. ynde. xxv.

Sent Augustijn schrijft in dem
 xvij. boich vā der stat gods. dat sesh
 doeden vpperstondē durch dat aen
 roeffen sent stephens. Der ein lach
 soe doit dat men yem verbant syn
 knyen. ind dae mē sent stephen aen
 rieff. soe stont he weder vp. Der an
 der dode dat was eyne kint. daer ein
 waghen ouer geuaren hadde
 ynde die moeder droich yt zo
 sent stephen. ynd sy ontfinc
 yt weder gesont ynd leuēdich
 Der derde dode was ein nō
 ne. ynd dae dye in eyre eynde
 lach. ynd gedraghen wart in
 sent stephens kyrch. soe starff
 sy. ynd daer nae dae sy yt alle
 saghe. soe stont sy vp yñ was
 gesont. Der vierde dode was
 ein jonffrouwe zo yponē. dae
 yr vader eyre roek gedraghen
 hadde in sent stephens kyrch.
 ynd daer nae warp he yn vp
 dat lichaem der doeden jonf
 frouwe. ynde zohant soe stont sy
 vp. Der vijffte dode. dat was eyne
 iunghelinc zo yponen. als mē be
 saluet hadde syn doede licham mit
 sent stephens olye. soe stont he vp.
 Der sesde dode was eyne kint. dae
 dat kint waert gedraghen in sente
 stephens kyrch. ynde dae mē sent ste
 phen aen rief. soe stont yt al gesont
 vp. **V**an desent merteler spricht
 Augustinus. Gamaliel geriet mit
 eyne stolē offenbairde desen mer
 tel. yñ paulus steendē. als he oncleit
 was. yñ xpūs macht yn ryck dae he
 in doichelghe was gewondē. yñ cro
 endē mit eyne koestliche steyn. **E**uer
 spricht Augustinus. In Stephen
 soe blenckede dye schoenheyt syns
 lichaem. yñ die bloeme synre altheyt.

yñ schoene spracch vā reden. in wijs
 heyt syns hylligen hertzen. ynd die
 werckynghē der gotheyt.

Dye legende vā sente **Dominicus**

Dominicus ein
 leydsman yñ vader vā
 der predigher orden. der
 was gebaerē vyss hispa
 nien. viss eyne stat dye men noep
 Calaregia vis dem bisdom vā oyo
 niens. ynd syn vader hies Felix. yñ
 syn moeder johāna. Ind eer dat he
 gebaeren wart soe sach syn moide ey
 nē droem. und sy dochte dat sy droech
 eyne hontchyn in eijre licham. ynde
 dat hontchyn droech in synē mont
 eyne kenede vackel. der al dye werlt
 ontfengt dae he geboeren was. Dye
 vrouwe dye yn vis dem doiff huiff
 dochte dat dominicus dat kyntchyn
 hadde eyne claren steerne aen synre
 sterne. der all die werlt verluychtede
 Dae he noch eyne kyntchyn was. yñ